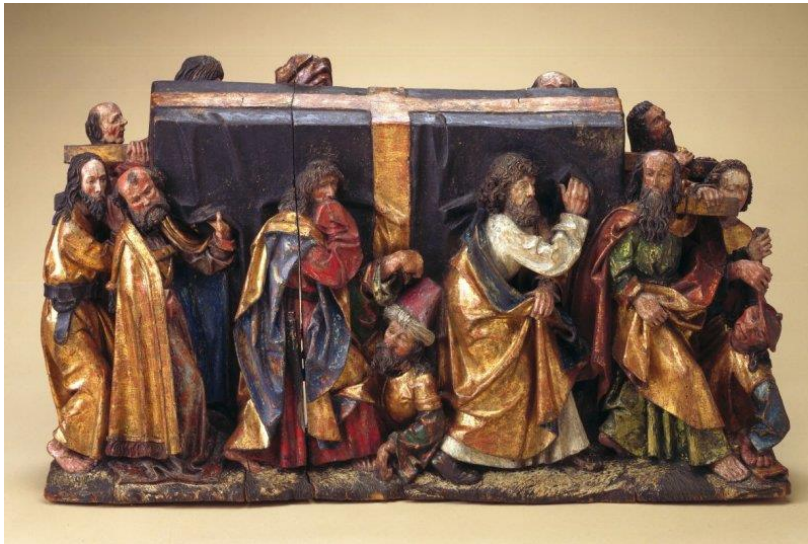

Pohreb tela Panny Márie/Pohreb Panny Márie - iným variantom námetu *Smrt' Panny Márie* je Pohreb tela Panny Márie; Máriino telo je zabalené do plátna a ukladané do *sarkofágu*

Pohreb Panny Márie (reliéf fasády chórovej kaplnky, Notre-Dame v Paríži, 13.-14.st.)

E. Grasser alebo jeho nasledovník: Pohreb Panny (1500)

pohrebisko - pozri *popolnicové polia, agora, nekropolis, nuragy; hrob, hrobka, mohyla, mohylník; katakomby; cintorín; Tara; keltská mytológia*

pohrebisko chodbové - vytvárané *menhirmi* postavenými do radov, napr. vo Škandinávii (pozri *megalit*); porovnaj *katakomy*

pohrebisko podzemné - pozri *katakomy*

pohrebná architektúra egyptská - *egyptská architektúra pohrebná*

pohrebná bárka - v starovekom Egypte pohrebná loď prepravujúca *múmiu* na jej miesto posledného odpočinku alebo, ak je pochovaná so zosnulým, berie dušu mŕtveho na jeho večnej ceste; *bárka mŕtvych*

<http://www.crystalinks.com/egyptbarge.html>

Neznámy egyptský umelec: Model pohrebnej bárky (Meir, 2100-1900pr.Kr.)

pohrebná loď -

https://en.wikipedia.org/wiki/Ship_burial

H. Siemiradzki: Pohrebná loď ruského náčelníka (1883)

pohrebná kaplnka - kaplnka pohrebná

pohrebná komora - 1.komora pohrebná/kolumbárium

2.pohrebná komora v egyptských pyramidach (Dudák); pozri architektúra egyptská pohrebná

Výzdoba pohrebnej komory kráľa Setnakhta

pohrebná urna - urna pohrebná

pohrebné hry - pozri *ludi funebres*

pohrebné nádoby - pozri *kanopa, kráter, lekythos, urna, pithos; popolnica*; porovnaj *náhrobná váza*

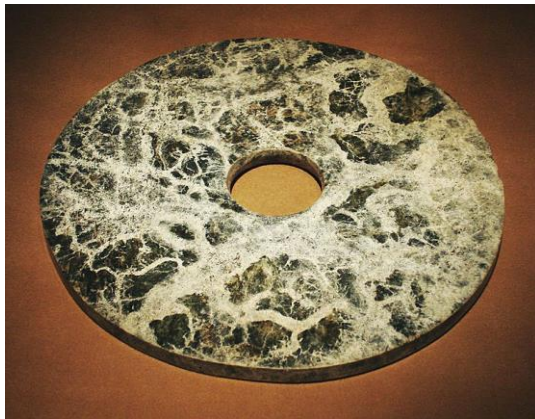
pohrebné symboly - *symboly pohrebné*

pohrebné umenie - *funerálne umenie*

pohrebné veže - pozri *chullpas*

pohrebný disk - www: čínske neolitické predmety symbolizujúce *nebo*; tiež slúžili ako rituálne predmety; väčšina nájdená v hrobách vysokých úradníkov a šľachticov; pohrebný disk z náleziska Yuhang v provincii Zhejiang je symbolom poveternostným, vojenskej sily a náboženskej autority; disk má hrubý tvar, čo naznačuje, že bol narýchlo vyrobený pre pohrebné účely

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:CMOC_Treasures_of_Ancient_China_exhibit_-_jade_disk.jpg

Pohrebný disk (nefrit, neolit, Liangzhu kultúra, 3300-2200pr.Kr.)

pohrebný plač - pozri *nénie*

pohrebný sprievod - *sprievod pohrebný*

pohrebný štít - *štít* ako súčasť *funerálnych zbraní*; známy od 13.storočia; pôvodne zrejme skutočný, neskoršie osobitne zhotovený; zavesovaný v kostole nad hrobom alebo v *kaplnke*; rôzny tvar, maľované, tesané alebo rezané erbové *znaky*, symboly a nápisy

tzv. **pohrebný zámotok** - *múmie* starých *Inkov* zabalené do pohrebného balíčka aj so svojou pohrebnou výbavou; zámotok často spevnený sieťou; niektoré pohrebné závitky majú tzv. *falošnú hlavu* a tým dostávajú tvar ľudského tela; v zámotku sa môže nachádzať aj viac múmií naraz

100+1: osobité pohreby inckých *múmií* boli sporadicky nachádzané ešte pred objavením niekoľkotisícového nálezu pod malým zaostalým indiánskym mestečkom Tupac Amaru neďaleko Limy (Peru); pohrebisko, ktoré sa nachádza v iba 1-2 metrovej hĺbke pod povrchom sa menuje Puruchuco Huaquerones a bolo oficiálne vyhlásené za kultúrnu pamiatku; výskumy boli zahájené v roku 1999 tímom vedeným peruánskym archeológom Guillermom Cookomm; na lokalite *Puruchuco* sa pochovávalo v 15.-16.st. v časovom rozmedzí sedemdesiatich až osemdesiatich rokov a telá pochádzajú zo všetkých spoločenských vrstiev; žiaľ múmie, ktoré boli po stáročia vo veľmi dobrom stave vďaka suchému, takmer púštnemu piesku, sa teraz rozpadajú vplyvom odpadných vôd niekoľkotisícového mestečka Tupac Amaru, ktoré doposiaľ nemalo vybudovanú kanalizáciu; zatiaľ bolo preskúmaných pätnásť oblastí a objavených a zdokumentovaných 2400 pohrebných zámotkov; niektoré zostali vo veľmi dobrom stave, často sa zachovali vlasy aj nechty a dalo sa určiť pohlavie; v lokalite Puruchuco Huaquerones sa nachádzajú tak múmie pochovávané priamo, tak v pohrebných zámotkoch; v každom prípade boli múmie omotané *bavlnenou* tkaninou a do hrobu alebo do zámotku boli vložené predmety a zásoby pre posmrtný život; v niektorých zámotkoch sa našlo aj viacej tiel; príčina zámotkov s niekoľkými múmiami zatiaľ nebola objasnená; na zámotkoch bývajú často pripevnené gule vypchané bavlnou; predstavujú hlavu; *falošné hlavy*/tzv. *falsas cabezas* dávajú celému zámotku vzhľad obrovitého ľudského tela; v niektorých zámotkoch sú kovové *masky* alebo *parochňa* z rastlinných vlákien zafarbených načierno; niektoré zámotky boli niekedy spevnené pevnou sieťou; boli uložené na dne veľkého štvorcového hrobu a v niekoľkých vrstvách nad sebou; nachádzajú sa až tri vrstvy zámotkov a tiel; pohrebné zámotky s *falsas cabezas* nie sú ničím novým; boli objavené už predtým

na pobreží Peru a ich vek sa odhadoval na tisíc rokov, čiže patrili do obdobia pred nástupom Inkov; z inckého obdobia sú také nálezy vzácne, niektoré zámotky boli objavené v 50.rokoch 20.storočia; pod mestečkom Tupac Amaru bol objavený nezvyčajný zámotok, pomenovaný archeológmi ako "bavlnený kráľ"; múmia muža a dieťaťa pochádza z obdobia okolo 1520 a je obalená priamo bavlnou, nie bavlnenou tkaninou, čo je veľmi nezvyčajné; navyše ide o obrovské množstvo bavlny (136kg); falošná hlava zámotku bola pokrytá kožou morčat'a; pohrebná výbava bola dokonale zachovaná (potraviny, zvieracie kože, listy koky, nádoby a *kukurica*; v ruke držal „bavlnený kráľ“ *lastúru*, kus látky a limetu vyrobenú z vápenca; Peruáci dodnes žijú koku spolu s limetou, aby rýchlejšie uvoľnili povzbudzujúce látky; druhá zaujímavá múmia bola pomenovaná „señorita“; ide o mladú ženu pochovanú spoločne s dvoma deťmi; na pažiach a tele má žena tetovanie nezvyčajné pre ženy komunity v Lime; tento typ tetovania pochádza z čias založenia Limy Franciscom Pizzarom, približne 1515; zrejme bola pochovaná v kresťanskom rítu, čo vysvetľuje, prečo leží a nesedí ako ostatné múmie; fetálna poloha (poloha plodu) je typická pre múmie z Purucho Amaru; zrejme bola žena pred novým pohrebom už stuhnutá, a preto k nej iba pridali predmety na cestu do záhrobia a dve deti; pred príchodom *conquistadorov* pochovávali Inkovia telá v polohe sediaceho človeka tak, aby sa pozeral na horizont, nikdy nie v horizontálnej polohe s pohľadom na nebesá; Cockov tím pracoval v Puruchuco Huaquerones tri sezóny (1999-2001); nálezy podstatne zmenili pohľad na Inkov a ich zvyky; v období príchodu Španielov sa stav ich populácie zhoršoval, ľudia trpeli na najrôznejšie infekcie, podvýživu a najmä parazitov; takmer polovina ľudí sa nedožila veku dvanástich rokov; nikdo nedosiahol veku nad šesťdesiat; ďalšie expedície čakajú roky ak nie desaťročia výskumu

pohromy - pozri *sova* (Biederman); *nešťastie*; *sucho*, *búrka*, *požiar*, *záplavy*, *hladomor*, *krupobitie*

Pohromy živelné - Živelné pohromy

pohyb - pozri *rytmus*, *špirála*; *čas*; *chronofotografia*; *kinogram*; *akt*, *kinetické umenie*, *mobil*, *kompozícia*, *kontrast svetelný*; *futurizmus*; *križ hákový*, *crux gemmata*

Ch. van Sichem II : Dve ženy a muž (kresba, 17.st.)

A. Klimo: Pohyb I. (1984-1986)

pohyblivé schodisko - schodisko pohyblivé

pohybovka - štúdia pohybu, zvyčajne kresbová, určená na precvičenie študentov

Guercino: Pohybové štúdie (17.st.)

pochabosť - pozri *blázon*, *bláznovstvá*

pochodeň/fakľa - Baleka: *symbol politický*, ktorý sa rozšíril od pol.19.st.; pochodeň zobrazovaná zapálená a nadväzuje na staršie, napr. antické mytologické významy pochodne a na obecnú symboliku *svetla*, *ohňa* a *života* (pozri *symboly svetelné*, *symboly života*); zo skúsenosti pochodu (odtiaľ slovo pochodeň) je odvodená predstava cesty po pevnine aj mori osvetľovanej svetlom živého plameňa (pozri *Kolos Rhódsky*), ktorá vedie tmou, nevedomosťou, nebezpečenstvom; symbol pochodne preto na seba viaže významy *osvietenosti* a poznania, politicky sa spája s pokrokom, vzdelaním, osobnou, národnou a štátnou samostatnosťou a *slobodou*; je aj *vítaným* symbolom; ako *republikánsky symbol* meštianskych slobôd ju drží v ruke *socha Slobody*; pochodeň je v súčasnosti rozšíreným symbolom národov Afriky a Ázie, ktoré sa oslobodili od kolonializmu; je súčasne jedným z proletárskych symbolov (pozri *umenie proletárske*), jeho osvetového a vzdelávacieho snaženia; rad robotníckych spolkov, časopisov a novín má jeho názov alebo zobrazenie v označení; pozri *Psyché*, *dominikáni*

Hall: pre Grékov symbol života a *atribút* niektorých *pohanských* bohov; akosi v nemilosti v kresťanskej symbolike a umení (pozri *kresťanské symboly*); pochodeň je atribútom *Ceres*, ktorá ju drží vo výške, keď hľadá svoju dcéru *Proserpinu* (pozri *Demeter*, *Persefone*); pochodeň ako atribút *Venuše* (pozri *Venus*), *Kupida* a *putta* symbolizuje oheň *lásky*; v ruke Kupida, obrátená a zahasná pochodeň naznačuje, že láska drieme alebo je mŕtva; motív pochodne užívaný v

renesančnom pohrebnom sochárstve a značí *smrť* (pozri *funerálne symboly*); s pochodňou ide pred *Heliovým* dvojkolesovým vozom (pozri *kvadriga*) bohyňa *Auróra*; v alegórii je pochodňou atribútom *Mieru*, ktorý zapaluje hromadu *zbraní*; stredoveká *Miernosť* hasí plameň pochodne vodou z krčahu; niekedy je pochodňou atribútom *Zraku* (pozri *Päť zmyslov*); žena na brehu mora, ktorá drží pochodňu je *Héro* (pozri *Héro a Leandros*); boh prikladajúci k soche pochodňu je *Prométheus* pri stvorení človeka (pochodňu leží zvyčajne vedľa neho, keď je pripútaný reťazami ku skale); *dominikánsky* mních odháňajúci mladú ženu horiacou fakľou je *Tomáš Akvinský* (pozri *Pokúšenie sv. Tomáša*); pochodňu v tleme *psa* je atribútom sv. *Dominika*; pochodňu alebo tenkú *sviecu* drží *Sibyla Líbyjská*

Biedermann: v symbolike a pri ceremóniách má širší význam ako iba obyčajný zdroj svetla; vyznačuje sa silným blčiacim ohňom, ktorý svojimi zábleskami akoby podnecoval okolie, preto ju často vidíme pri manifestáciách, sprievodoch Ku-Klux-Klanu a i. politických sprievodoch; fakle používané v mnohých *mystériách* (v Mítrovom rituáli predstavovali *symboly života a smrti*; po stranách boha slnka *Mitru* stoja géniovia *Kautes (život, svetlo)* so vztyčenou fakľou a *Kautopates (smrť, temnota)* so sklonenou fakľou; vyhasnutá fakľa ako symbol smrti sa často nachádza na starých *náhrobných kameňoch*, napr. v rukách alegorických *amoretov*; *sedem fakiel/sedem ohnivých lúčov z Apokalypsy Jána Evanjelistu* symbolizuje sedem božských síl alebo duchov (pozri *symboly číselné:7*); fakľa je atribútom *martýrov* (boli ňou umučení *Theodor/Theodotus, Eutropia* ad.); pes s fakľou v pysku sprevádza na obrazoch sv. Dominika; v barokovej knihe *emblémov* od Hohberga (1675) žiari fakľa božskej *múdrosti* (pozri *Cnosti a Neresti*): „Keď putuje vandrovník hlbokou nocou, aký len bude šťastný, ak mu fakľa zasvieti na cestu; rovnako sa zbožným ukazuje svetlo Božie, keď podstupujú ťažké skúšky v tme“; vďaka zdanlivej vitalite veľkého plameňa symbolizuje fakľa prebudenie k životu; obdobný význam má fakľa pri štafetových behoch, kde sa chápe takmer sakrálne, zväčšia ju však nahrádza nejaký iný druh prenosného svetla; pozri *Prudentia*

Heinz-Mohr: symbolika pochodne prináleží k symbolike *ohňa*; pochodňu od pradávna poukazuje na *víťazstvo a radosť, slobodu a vykúpenie* a súčasne symbolizuje *nádej* uprostred temnej noci; v *antike* sa pochodňu stáva *atribútom* niekoľkých bohýň (*Ceres, Auróra, Venus* a d.); tiež duch smrti dvíha zvesenú pochodňu (*Kautopates, Thanatos*); *Sedem fakiel/sedem ohnivých lúčov/sedem svetiel z Jánovho Zjavenia* vykladaných ako sedem duchov alebo sedem Božích síl; ináč možné vysvetľovať obraz pochodne podľa symboliky *svietnika* (mozaiky na kresťanských náhrobných z 5.st. z Thabraky v Tunise, na ktorých sú zobrazení *oranti* obklopení horiacimi pochodňami alebo svietnikmi, majú objasniť, že výjav sa neodohráva na zemi, ale na nebesiach); pochodňu atribútom mučeníkov, ktorí boli týraní horiacimi fakľami (*Chrysanthos, Theodor Tiros, Theodot, Eutropia*)

Lurker: horľavé, živcou, tukom, voskom napustené palice participujúce na symbolike ohňa a svetla; u antických národov platili za symbol *osvietenia*; v staroveku pochodňu držaná smerom hore znamenala život, smerom dole znamenala smrť; pochodne hrali dôležitú úlohu v kultu *chetitskej* bohyne podsvetia *Lelvani* aj v antickom pohrebníctve; kresťanstvo väčšinou pochodňu odmietalo ako pohansko-orgastický prvok (pozri *orgiazmus*) a namiesto nej radšej používalo *sviecu*; napriek tomu si antický motív obrátenej pochodne (pohasínajúci život, smrť) našiel cestu do kresťanskej *ikonografie* (pozri *kresťanské symboly*); v legende o *Dominikovi* (pochodňu v tleme *psa*) poukazuje na *osvietenie*

pozri *Kukulkan*

A. Altdorfer: Utrpenie Krista. Zajatie Krista (16.st.)

M. van Heemskerck: Sv. Lukáš maľuje Madonu (1532)

E. Sirani: Triumf Amora (17.st.)

É. Le Hongre: Mier (detail kenotafu kardinála Mazarina, kaplnka de l'Institut de France, 17.st.)

Pochovávanie Krista - Pohreb Krista

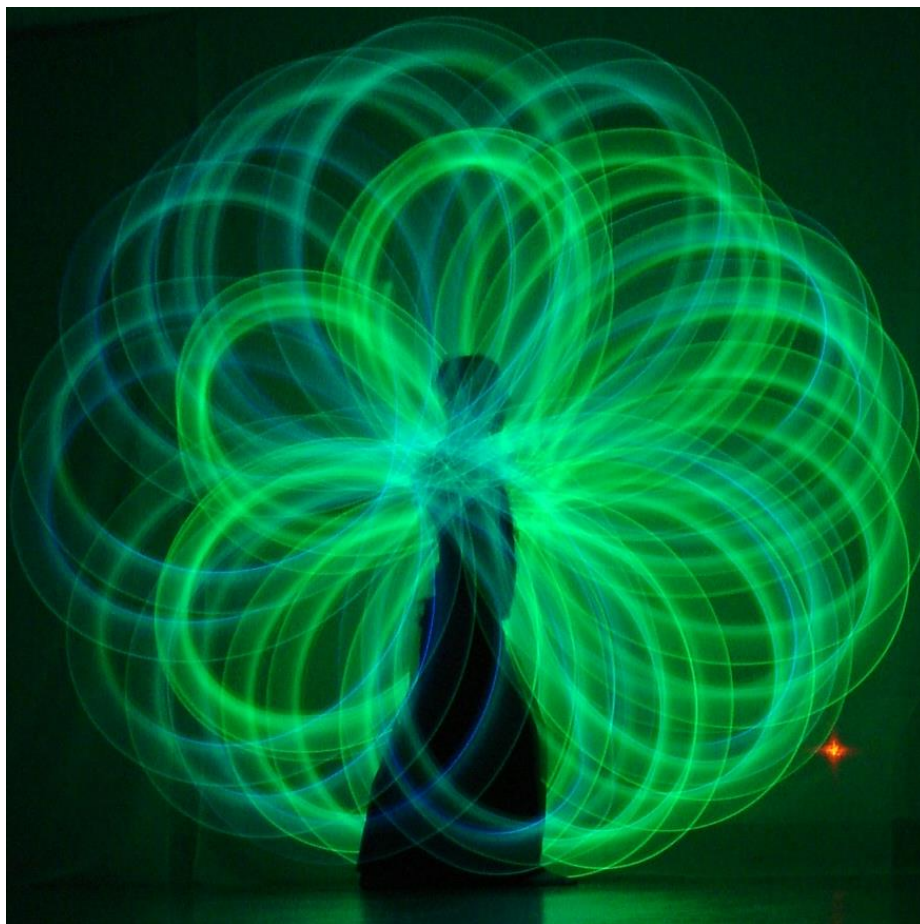
Pochvist - poľský boh vetra; pozri *slovanskí démoni vetra*; *bohovia vetra*

Pochybnosti sv. Jozefa - pozri *Zvestovanie Jozefovi 1*,

Pochybnosti sv. Tomáša - *Neveriaci Tomáš*

poi - forma *žonglovania*, pri ktorej sa točením lôpt (pozri *opičia ruka*) pripevnených na povrázkoch vytvára kruhy rôznych tvarov a rozmerov; prvýkrát túto zábavu predvádzali *Maori*, obyvatelia *Nového Zélandu*; v preklade poi znamená *loptu*; túto techniku používali ženy na zväčšenie ohybnosti zápästia a rúk a muži na spevnenie ramien a zlepšenie koordinácie pohybov; poi je populárne aj v dnešnej dobe; pritom sa používajú rôzne druhy: tréningové poi (loptička pripevnená na špagát), ponožkové poi (materiál vsunutý do dlhých ponožiek a rôznych fluorescenčných materiálov), svetelné poi (praktikované najmä v noci a vyžarujúce svetlo z vlastnej LED diódy s batériou), ohnivé poi (využívanie nehorľavého materiálu namočeného do horľaviny ako je olej alebo petrolej)

<https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D0%B8>

Svetelné poi

Ohnivé poi

poimpresionizmus - *postimpresionizmus*

Point Armand - (†1932); francúzsky symbolistický maliar

http://it.wikipedia.org/wiki/Armand_Point

A. Point: Apollo a Dafne (1919)

point de vue/poen devi – franc. – „cieľ pohľadu“; výrazný *motív* v ďalekom priezore cesty (*pomník* alebo *fontána*) v *parku* (pozri *francúzsky park*, *talianska záhrada*), *obelisk*, fontána alebo výrazná stavba na konci *ulice*; *point de vue* uplatňované už v *barokovom urbanizme*; porovnaj *haha*; pozri *priezor*

pointilizmus - z franc. point – „bod, bodka“

[http://it.wikipedia.org/wiki/Divisionismo_\(pittura\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Divisionismo_(pittura))

<http://it.wikipedia.org/wiki/Puntinismo>

-smer vychádzajúci z *impresionizmu*; snaha študovať farbu podľa fyzikálnych zákonov (pozri *divizionizmus*); pozri *neoimpresionizmus*; V. W. Gogh

Baleka: metóda maľby nanášaním *čistých farieb*, prípadne ich komplementárnych náprotivkov (pozri *farby komplementárne*) na maliarsku *podložku* v plôškach, ktorých veľkosť bola určovaná prepočtom, ktorý bral do úvahy vnímateľovu vzdialenosť od obrazu a ďalšie faktory ovplyvňujúce vnem, a tým aj osvojenie predpokladaného *farebného tónu*; metódu (v prípade pointilizmu v inej literatúre častejšie užívaný termín smer) rozpracovali a používali maliari *neoimpresionizmu* G. Seurat a Signac, ale prijali ju aj J.Pissaro, H.E.Cross, A.Dubois-Pillet, M.Luce, T.van Rysselberghe, H.van de Velde, J.Toorop a d'. (ovplyvnil napr. budúceho futuristu G. Balla); názov smeru vznikol poznámky kritika Fénéona na Seuratov obraz *Nedelné poobedie na ostrove Grand Jatte* (1884); samotní Seurat a Signac však svoje maľby predvážne označovali termínom *divizionizmus* alebo menej často *chromoluminarizmus*; pozri *rayonizmus*; *anjelské bodkovanie*

- pointilizmus hľadal vnútorné zákonitosti, ktoré by určili rozmiestnenie farieb v ploche

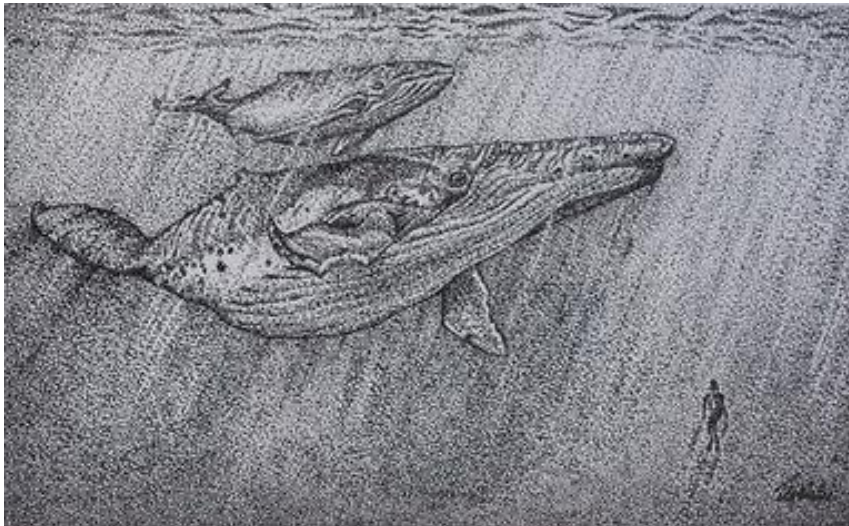
pointillé - z franc. point – „bod, bodka“

-označenie *rukopisu* s dôsledným užívaním drobných dotykov *štetca*; pozri *pointilizmus/neoimpresionizmus*

pointing - *technika bodkovania*; pozri *anjelské bodkovanie*

Autor neznámy: Tuleň (pointing)

Autor neznámy: Pod hladinou (pointing)

pojidllo - český ekvivalent slovenského výrazu spojivo; v tejto práci užívaný výraz pojidllo; tiež *médium*

pojidlá - Baleka: látka (pozri *maliarske prostriedky*), ktorá vytvára s *pigmentom* suspenziu a s *farbivom* transparentnú *lakovú* vrstvu; pre farbivá pôsobí pojidllo ako *rozpúšťadlo*; pojidlom je napr. lepkavá emulzia, živicový výťažok - *balzam*, olej, vosk, *fermež*, vaječný žltok alebo *bielok*, *kaseín*, *glej*, *mlieko*, *arabská guma*, škrob a d.; tieto látky sú používané aj na prípravu maliarskych *podkladov*, *pozlacovanie*, pri *reštaurátorských* prácach; pojidllo po odparení *rozpúšťadla* na vzduchu tuhne, je priehľadné a ovplyvňuje povahu farby, jej lesk, matnosť, priehľadnosť apod.; pozri *pentimenti*, *firnis/vernis*

pojidlá akvarelové - *akvarelové pojidlá*

pojidlá gvašové klasické - tri základné druhy:

- 1) gvašové pojidllo z arabskej gummy:

100 hmot. dielov *arabskej gummy*, 200 hmot. dielov vody, 40 hmot. dielov cukru alebo glukózy/alebo glycerínu

2) traganové gvašové pojidlo

3) škrobové gvašové pojidlo:

a) 150 g zemiak. škrobu, 100 ml studenej vody, 2 500 ml vrelej vody, 50 ml formalínu (konzervačné činidlo)

b) 100g ražnej múky, 200 ml studenej vody, 800 ml vrelej vody, 50 ml formalínu

c) 100g pšeničného škrobu, 1300-1500g vody, 7,2g hydroxidu sodného

Ďalšie typy gvašových *pojidiel*:

1) glejové pojidlo vhodné pre hmotné *pigmenty* alebo pre maľbu na plátne:

100g škrobu, 10g gleja, 7,2 luhu sodného, 1400g vody (pre spuchnutie gleja aj ako rozpúšťadlo), 50g formalínu

2) kaseínové pojidlo vhodné pre maľbu vo viacerých vrstvách a nasadzovanie pastóznejších svetiel pri modelácii; užívané pre *maľbu nástennú* a na stabilné *podložky* (napr. ľudový *nábytok*):

50g práškoveho kaseínu rozmiešaného v 250ml studenej vody, zohriatie na 60 C, počas miešania pridávať čpavok, až kým nevznikne číry roztok; čpavok možné nahradiť 20g boraxu; koncentrácia tohto pojidla s *pigmentmi* nesmie byť väčšia ako 5% kaseínu vo vodnom roztoku

pojidlá gvašové pre nástennú maľbu - typ glejových *pojidiel*:

1) 32 g gleja/1 unca sa varí spolu s rovnakým množstvom vody; po odstavení pridať bielok zo 4 vajíčok aj so škrupinou, ďalej variť a miešať do vyzrážania bielku; filtrovanie cez plátno; do časti gleja, ktorá je opäť privedená do varu, pridať kamenec; glejom miešať *pigment*

2) *šlak* rozpustený vo vode: 4 diely šlaku: 1 diel kryštalickej sódy rozpustenej v troche vody; pridávať po troche horúcej vody

3) *šlak*, vosk a borax rozpustené s trochou vody za horúca; pomer: 17g šlaku, 8,5g boraxu rozpustiť, pridať trochu liehu; k uvedenému roztoku pridať tvaroh rozpustený s boraxom; rôsolovitá zmes vhodná na maľovanie

pojidlá gvašové súčasné - deriváty celulózy: metylcelulóza/tylóza alebo karboxylmetylcelulóza

pojidlá olejové - Baleka: olej ako *pojidlo (médiu)* používané v *olejomaľbe* a *grafike*: napr. *olej ľanový, makový, saflorový, orechový*, a ď.; podrobnejšie pozri *olej, olejové farby, olejová absorpcia pigmentu, médium pre olejomaľbu, médium z oleja a živice*; ďalej pozri *firnis/vernís*

pojidlo pastelové - ako pojidlo používaný napr. *kaseínový glej*

pojidlo pre nástennú temperu - zloženie:

1 žltok

1/2 až 2 škrupiny ľanového/makového oleja

3 obj. diely/škrupiny slabého mydlového roztoku

7 obj. dielov riedeného octu

pozri *freska*

pojidlo secco - typy, zloženie, postup:

1. v súčasnosti pri užití *fariieb akrylových* zriedený roztok disperzného pojidla 1:2 (pozri *disperzný roztok, podklad disperzný*)

2. *kaseínové* pojidlo secco:

1 diel čerstvého tvarohu

2 diely vápennej kaše (riedenie zmesi vodou podľa potreby)

3. škrobové pojidlo secco:

100g zemiakového škrobu
2000ml vody (rozmiešať so škrobom, zohriať vo vodnom kúpeli)
2000ml 1% roztoku hydroxidu sodného
50g ľanového oleja
podľa potreby rozriediť vodou

pojidlo temperové - používané v *knižnej malbe*:

1 diel kamienca rozpustený v 10 dieloch vody
1/4 celkového objemu vaječného bielku
pre emulgovanie pridať ešte prísadu oleja alebo *damary*
vytvrdenie formalínom

pojidlo vaječné - súčasť *pojidiel temperových, gvašových* ap. (pozri *tempera vaječno-žltková, tempera vaječná, tempera vosková so žltkom* a ď.), využívajúce prirodzenú schopnosť vajca viazať tuk a vodu; výborný *emulgátor*, užívaný od staroveku; v *bielku* sa viaže 86 dielov vody, 13 dielov albumínu a 0,5 dielu oleja; v *žltku* sa viaže 52 dielov vody, 30 dielov žltkového oleja a 16 dielov albumínu

pojidlo voskové - *emulzie* používané v technike *enkaustiky*; zloženie a postup:

100g bieleho vosku, 10g vo vode rozpustenej potaše (uhličitan draselný) a 250g destilovanej vody sa varia dokopy až do rozpustenia vosku; pri ochladzovaní sa zmes mieša a pridáva sa studená voda; ak sa namiesto potaša použije sóda, pridá sa 10g vo vode rozpustenej benátskeho mydla/mydlo z olivového oleja; porovnaj *parafín*

pokál - z tal. *boccale*; veľká nádoba na pitie zo zlata, striebra alebo skla; pokál sa tvarom blíži *kalichu* ale je honosný a na obdiv stavaný; pozri *pohár, čaša*

W. van Aels: Zátišie s ovocím, papagájom a nautilovým džbánom (1653)

C. Peeters: Zátišie s kvetinami, pohárom, sušeným ovocím a praclíkmi (1611)

C. de Vos: Portrét Abrahama Grapheusa (17.st.)

Ch. Berentz: Zátišie so šálkou (17.-18.st.)

J. van Son: Zátišie vanitas (17.st.)

P. Claez: Zátišie vanitas (17.st.)

Stredoeurópsky maliar z konca 18.storočia: Zátišie s krčahom a pokálom (1775-1800)

pokánie - v súvislosti s heslom skutky milosrdenstva: skutky milosrdenstva, niekedy označované ako činy milosrdenstva, sú praktiky, ktoré kresťania vykonávajú; prax je obyčajne pripočítaná rímskokatolíckej cirkvi ako akt ako pokánia a charity; pozri *bičovanie*, *flagelanti*, *morový stĺp*, *Očistenie od hriechu*, *aloe*; *kohút (Biedermann)*; *tulipán*; *kamaduli (www)*; *krst (Nový biblický slovník)*; *atribúty*, *symboly*, *alegórie a prirovnania*; *jurodiví*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Repentance>

A. Magnasco: Modlitba pokánia (1.pol. 18.st.)

pokatok - loptová hra *Mayov*; pozri *loptové hry*
poklad, poklady - pozri *Kubera, krotiteľstvo*

-v súvislosti s heslom *Velinas*: litovský boh *Velinas* pomáha chudobným a dobrým ľuďom tak, že kradne iným, podvádza švindlerov, prináša nadprirodzené dary, dokončuje ťažkú prácu a v okamihu vyrieši potvorské ťažkosti; miestami sa objavuje ako *ohnivý had* či *hadi kráľ*; ten, kto

získa jeho korunu, sa stane *jasnozrivým* a vševedúcim, zbadá skryté *poklady* a porozumie reči zvierat; litovský *Aitvaras*, Velinasův *démonický* príbuzný, sa objavuje v podobe lietajúceho *ohnivého hada*, čiernej vrany, čiernej mačky alebo zrna zvracajúceho *kohúta* na dvore

poklad kráľovský - pozri *zbierka kráľovského pokladu*

pokladnica - v antike: *thesaurus*; *kaplnka* na votívne dary a kultové predmety v antickom Grécku; pozri *grécke chrámy*; porovnaj *sakristia*, *domopera*

pokladnica Átreova - *Átreova pokladnica*

pokladnica Mínyasova - *Mínyasova pokladnica*

pokľaknutie - *klačanie*

pokora - v *alegórii* pozri *Humilitas*; v *personifikácii*: *baránok*, *Krst Pána* (Hall); *fialka*; *bosonohosť*; *karmelitáni*, *karmelitáni bosonohí*; *klačanie*, *klačanie*; *atribúty*, *symboly*, *alegérie a prirovnania*; *Ježiš Kristus*, *kresťanstvo*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Humility>

(Kniha sudcov 7,4) Gideonova armáda chlípe vodu (ilustrácia, Philips Medhurst Bible)

E. Le Sueur: Pokora (17.st.)

Víťazstvo pokory nad pýchou (detail ilustrácie z rukopisu „Speculum virginum“, 13.st.)

pokost - český termín pre lak; pozri *medzipokost*

Technický náučný slovník: olejové *fermeže*, vysychavé *oleje*, ktorých zasychanie v tenkej vrstve je urýchlené prídavkom *sikatívov*; pokosty sa pripravujú z rafinovaných vysychavých olejov (napr. ľanový, konopný, dehydratovaný ricínový olej) vždy za prídavku sikatívov, napr. týmito postupmi:

- 1.zahrievanie oleja do 150 stupňov Celzia (normálna fermež)
 - 2.zahrievanie oleja do 200 stupňov Celzia (varená fermež)
 - 3.vháňanie vzduchu do oleja zohriateho na 150 stupňov Celzia (fúkaná fermež)
 - 4.kombinácia postupov 2.-3.
 - 5.pridaním roztokov sikatívu k oleju za obvyčajnej teploty (studené fermeže)
- fermežové náhrady sú výrobky pripravované inými postupmi, ale z iných, menej vhodných surovín

pokostovanie - lakovanie

pokovovanie - galvanostegia

pokrok - pozri *kultúrne dedičstvo*

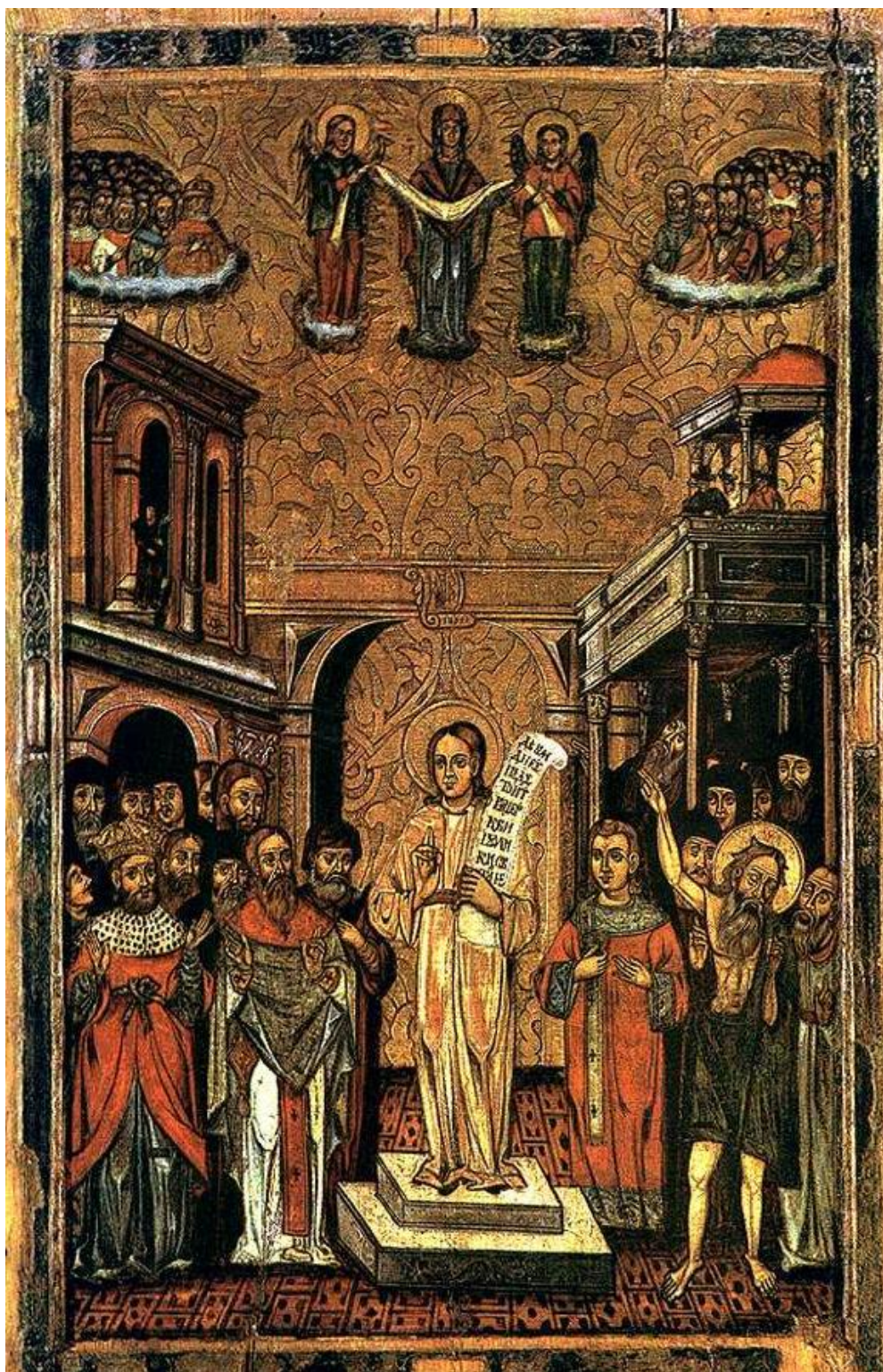
pokrov - rus.– „závoj, ochrana“; typ ikony; pozri *Pokrov presvätej Bohorodičky*; porovnaj západoeurópsky typ *Mária s ochranným plášťom*

Pokrov presvätej Bohorodičky - rus.– „závoj, ochrana“; alebo Ochrana presvätej Bohorodičky alebo Sviatok presvätej Bohorodičky Ochranyne alebo Naša dáma ochrany a štít; jeden z veľkých sviatkov liturgického roka v *gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi*; bol zavedený na základe zjavenia *Bohorodičky* v polovici 10.st. v *Konštantinopole* v Blachernskom chráme; sv. Andrej, *blázon v Kristu (Jurodivý)* videl Bohorodičku, ako sa modlí za ľud a následne rozprestiera svoju šatku nad ľuďmi prítomnými v chráme na znak svojej ochrany; na Slovensku je Pokrov jedným z najobľúbenejších mariánskych sviatkov, je mu zasvätených veľa gréckokatolíckych chrámov; pokrov sa nazýva aj typ ikony; porovnaj západoeurópsky typ *Mária s ochranným plášťom*; pozri *ruské ikony*

https://sk.wikipedia.org/wiki/Pokrov_presv%C3%A4tej_Bohorodi%C4%8Dky

Ikona pokrovu presvätej Bohorodičky (Nižný Novgorod, 1401-1425)

Malarycký majster: Ikona pokrovu presvätej Bohorodičky (Západopoleská ikonopisecká škola, 1649)

Naša dáma ochrana a štít (Pokrov, Rusko, 1900)

Ruský ikonopisec: Pokrov - ochrana P.Márie (oklad, 1700-1800)

pokrytectvo, svätuškárstvo - Becker v súvislosti s heslom pštros: podobne ako pštros je aj labuť symbolom pokrytectva a svätuškárstva; často síce rozpína krídla, aby vzlietol, ale nedokáže sa odpútať od zeme - „podobne pokrytci, ktorí síce pôsobia dojmom svätcov, avšak ich konanie nikdy nie je sväté“ (Physiologus); pozri *labuť, pštros, krokodíl, pštros (Biedermann); Kristus a cudzoložnica (Gesce), Judášov bozk*

P.-A. Baudouin: Slušná modelka (1769)

G. Van de Woestijne: Judášov bozk (1919)

pokrývky hlavy - pozri *čapica, klobúk, mitra, biret, solimento, pileus; hlava*

https://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Pokr%C3%BDvky_hlavy

Polárka - lat. *Stella maris*; pozri *Xaman Ek*